

SZÍNHÁZI NAPLÓ

*Megbukott darabok (Lengyel^ Szomorj) – Feketeszári cseresznye –
Az elcsérelt ember – Aranyóra – A bécsi menyasszony – Meddig fogsz
szeretni? – A csodadoktor*

NEMRÉGEN egy kitűnő színházi szakember — maga is érdemes író — olyan értelmű nyilatkozatot tett, hogy nem helyesli a szigorú színházi kritikát. A szigorú kritika — úgymond — még jobban elveszi a közönség színházbajáró kedvét, már pedig azt éppen eléggé leszállította a mozi és a rádió.

A kitűnő színházi szakembernek igaza van. Csak azt nem lehet megérteni, hogy ugyanakkor miért megy el a közönség kedve azoktól a daraboktól is, amelyeket pedig a kritika csupa lelkesedéssel és dicsérettel fogadott? Újabban egyre gyakoribb példa bizonyítja, hogy a darab megbukik a kritika nélkül és sikert arat a kritika ellenére is. A különös állapotot már sokan és sokszor vizsgálgatták, minden tekintetben elfogadható magyarázatát azonban mindeddig nem sikerült megtalálni.

A további meddő okfejtés helyett vessünk inkább egy tekintetet a lezáruló szezon magyar újdonságainak arra a csoportjára, mely hosszabb-rövidebb ideig megbirkózott a kritika szigoránál is nagyobb ellenféllel: a közönség közönyével, sőt részben diadalmaskodott is rajta. Ezek a darabok azok, melyekről a legtöbbet beszéltek, amelyekről tehát még mindig érdemes beszélni. Az ilyen utólagos naplóközlésnek, ha nem több, az az ideális haszna mindenesetre megvan, hogy a közönség színházlátogatói kedvét már nem befolyásolja kedvezőtlen irányban s így minden mellékszempont figyelembe vétele nélkül szólalhat meg. Le kell ugyan mondania a siker vagy bukás eleve kinyilatkoztatásának dicsőségéről, viszont ezzel szemben teljes mértékben támaszkodhatik a tények igazságára. A tények beszélnek. Az üres dicséretetek szétpukkantak a levegőben, színművek jöttek és mentek, nagy szavakkal bekonferált darabok diszkrétén, minden feltűnés mellőzésével letűntek a színről, mások hangos elismerésben részesültek, sikerük azonban nem tudott olyan „átütő erejű” lenni, hogy az átlagon felülemelkedő szemlélőt is magával ragadhassa volna. Közben feltűnt egy-két olyan darab is, melynek sikere újból az örök tételt igazolta: a művészet legnemesebb eszközeivel is meg lehet találni a közönség szívéhez vezető utat. És ennek az útnak a virágai időnként újra meg újra kihajtanak...

SZÍNHÁZAINK újdonságaikkal szinte nap-nap után zavarba hozták a közönséget. Az ember színházba ment — és kísérleti állomá-

son találta magát. Alig volt színházi idény, amelyben annyi próbálgatással, vakreménnyel útnak indított kísérlettel találkoztunk volna, mint az idei. Láttunk premiereket, melyeket csak hazard üzleti szellemi vagy elkeseredett, fejvesztett kapkodás magyarázhat; de akadt néhány olyan próbálkozás is, amelyben a tehetség legalább figyelmet érdemlő újszerű törekvéssel társult.

Még a mi határtalan idegenkultuszunk mellett is szokatlan készülétek előzték meg a Nemzeti Színház exotikus vendégét, „A kínai lány“-t. Lengyel Menyhért darabjának minden kulisszatitka ki volt már teregetve, amikor sor került a bemutatóra. S a nagy hűhó csak arra volt jó, hogy aki az első előadásokat meg nem nézte, a többitől mindörökre lemaradt...

Hasonló sors várt a maga öntudatos asszonyi útját keresgélő „Szegedy Annie“-ra is. Szegedy Annie lelki és színpadi finomságokban egyaránt Szomoró tavalyi Takács Alice-ének kisebbik testvéréül született, — ánya egy imbolygó árnynak. Első tekintetre látni lehetett rajta: nem e világra való volt...

Több figyelmet érdemel a bemutatott magyar darabok másik csoportja. Ezek csaknem valamennyien a tragikus erők centripetális sodrába igyekeztek kapcsolódni, de szinte kivétel nélkül kisiklottak abból. Külsőleg jól előkészített és elkészített drámák, de a közelebbi érintésre szétesnek; kitűnik, hogy megkerülték vagy meghamisították a drámai igazságot.

Ebből a csoportból Hunyady Sándornak „Feketeszarú cseresznye“ című nagyszerű darabját kell kiemelnünk.

Dusán, a gazdag bácskai szerb birtokos ugyanazon a napon veszt el legföltettebb kincsét, feleségét, amely napon élete legfőbb álma, a nagyszerb egyesülés valóra válik. Kitűnik, hogy az asszonyt, Irinát, már tízéves néma szerelem fűzi férje magyar barátjához, a főbíróhoz, s amikor az állását, hazáját, mindenét elveszti — az asszony melléje áll.

Egy ország összeomlásának tragédiájában lejátszódó külön egyéni tragédia kétségtelenül mély drámaiságot hord magában. A grandiózus tabló méltó keretet biztosít, minden csak azon fordul meg, hogy e kereten belül az egyéni dráma mennyiben találja meg a maga külön drámaiságából kifejtett és a tablóba arányosan beillesztett küzdelmének ábrázolását? Az egész darab a nagy nemzeti katasztrófa viharfelhőit gomolyítja; ebben a sötét tónusban szerencsésen érvényesülhet egy eszményi szerelem színes, üde rajza. Csak nehogy a katasztrófa méreteinek rovására bontakozzék ki ennek az előtérben lejátszódó cselekménynek drámaisága! Hunyady Sándor darabjában pedig ez történik. A harmadik felvonás explikációjában a nagyszerű keret, a grandiózus tabló felesleges díszletté válik, a nagy nemzeti álmok, a honleányi lelkesedés, egy ezeréves ország széthullása háttérbe szorul, figyelmen kívül marad, az egyéni cselekmény a monumentális áradat fölé kerekedik: Omnia vincit amor!

A dráma koncepciójának elhibázottsága egész láncolatot alkot. Szerző a legsúlyosabb mulasztást azzal követte el, hogy az egyébként túlságosan kihangsúlyozott alapeszmét nem fejlesztette konfliktussá. Tragikumum — a szó klasszikus értelmében — csak akkor fejlődhetett

volna, ha a hős, Dusán, a két hatalmas mozgató erő (fajtájának győzelme, feleségének megtarthatása) ütközőjébe kerül. A tragédia, ha nem végzet-dráma, mindig ilyen válaszúti tragédia. Hunyady Sándor darabjában ezzel az alapfeszültséggel nem találkozunk. Dusán nem küzd a feleségéért, mint küzdött életét veszélyeztető, titkos előkészületekkel a másik, a nemzeti ideálért. Igaz, sokkal intelligensebb, semhogy a küzdelem céltalanságát be ne látná, — csakhogy ez a bölcs belátás nem drámai megoldás. Tudomásul vesszük emberi tragédiáját, — kénytelenek vagyunk tudomásul venni, hiszen a hős maga fogalmazza meg tragikumának sarkalatos tételét: „Győztünk és én mindent elvesztettem!” — de nem érezzük, nem látjuk, nem éljük át a tragédiát, sőt magán a hősnőn sem kísérhetjük végig azt. Itt, a fordulóponton, a szerző alig juttat szerepet neki, jóformán teljes mértékben színészi feladattá teszi a tragikum ábrázolását. A hősnőnek drámában szokatlan — \$ mint példánk mutatja, nem éppen szerencsés passzivitása mellett, az sem válik a tragikus összeütközés előnyére, hogy Dusánt már a másik oldalon is csalódás érte. Győzelme már nem minden öröm nélkül való, hiszen ő főispánságra számított s hatalomra jutott fajtája nem tette meg azzá. Diadalkoszorúja tehát már megvan nyírbálva, az ütköző erők egyikén már csorba esett s így Dusán egy kicsit inkább tartozik az állásavesztett magyar főbíróhoz, mint a minden jóban osztozó új urakhoz. Nyereség- és veszteség-listája tehát nem is áll olyan merev ellentétben egymással. Hunyady Sándor tehát érezte, ki is fejezte — csak éppen nem drámai eszközökkel — a darabjában rejlő drámaiságát.

Míg a férj figurájának drámai tökéletlensége inkább csak a művészi szándék és kivétel eltolódását mutatja, addig a „szerencsés“ vetélytársnak, a magyar főbírónak alakja a bosszúsággal határos csalódás érzését váltja ki. Hát ezért volt a hajnali hangos dárídó? A falról letépett magyar térkép? A fegyveres katonák? A házkutatás? Hát csak ezért? Hogy tíz évi platói vágyakozás után két szerető szív pont ezen az éjszakán találjon egymásra? Parturiunt montes... skandálja az ember önkénytelenül.

Nem lehet egészen malicia nélkül megemlékezni arról sem, hogy akadtak olyanok is, akik a feleségben, a szép Irina asszonyban vélték felismerni Hunyady Sándor darabjának igazi hőseit. A forróvérű asszony ízig-vérig fanatikus harcosa a nagyszerb aspirációknak, a metropolita nagybácsival ékelődő magyar tiszteket háziasszonytól kissé szokatlan eréllyel meg is leckézteti — s végül, a nevezetes éjszakán, mint mentőangyal mégis az üldözött magyar főbíró mellé áll. Kit és mit áldozott fel ez az asszony? Férjét, akit sohasem szeretett? Honleányt érzelmeit, amelyek miatt még kellemetlenségeknek sem fogja kitenni magát? Végre szerelmes lovagjává lehetett! De hiszen ez egyelőre, s különösen rá nézve talán mégse tragédia?

Beszámolónk a darab számos érdemére való tekintettel használt ily szigorú mértéket. A dráma generális hibáira rámutatva, tartozunk annak elismerésével, hogy a szerzőt műve megírásában dicséretre-méltó, nemes szándék vezette. Már maga az aktuális, szívünkhoz nagyon közel eső téma választása bátor, merész írói vállalkozás volt. Az életet a maga teljes valóságában állítja elénk, a színpad függönye

mintha csak ablakot nyitna a már több mint egy évtizede lejárásodott múltba. Van egynéhány szép és őszinte jelenete, mint amilyen a két magyar úr nobilis gesztusa, amikor a szerb parasztasszony hadiségélyét saját erszényükből űzetik ki a szomorú hivatalszobában, melynek faláról már lekasztották Magyarország térképét. Az efféle jelenetek igazságát szerencsésen fokozza az ellenfélnek, a szerbeknek jellemzésében megnyilvánuló mértéktartás, erényekben rokonszenves ábrázolása. Az epizódok szépsége, szerző erőteljes kifejező készsége hamar megfogta közönségünket. A rész-szépségek — úgylátszik — feledtették a mű egészének aránytalanságait s az alapeszme kihangsúlyozása pótolta drámai ábrázolásának fogyatékoságát. Közönségünk, mely a darabot már századik előadása felé viszi és legmagasabb hivatalos fórumunk, az Akadémia, mely a Vojnits-díjjal tüntette ki, mindenestre teljesen honorálta Hunyady Sándor dicséretes írói törekvését.

BÓNYI ADORJÁN, „Az elcserélt ember“ szerzője is a háborús évek élményeihez nyúlt egy kuriózumszámba-menő eseményt ragadva ki abból.

Két bajtárs, egy nőtlen mérnök és egy családos birtokos, megvesztegető hasonlatosságán épül fel a dráma. Egy gránátrobbanás az egyiket megöli, a másikat pedig hosszú időre ágyba dönti s emlékezetétől fosztja meg. Az elesett bajtárs tisztiszolgája, aki különös véletlen folytán ugyancsak életben maradt, benne ismeri fel gazdáját s a kórházban megtanítja ismét beszélni, megtanítja elfelejtett korábbi életére s úgy vezeti a dunántúli földbirtokos otthonába, mint egy szép szöke úmó férjét, egy kisfiú apját, egy boldog anya fiát. Az elesett bajtárs életét öntudatlanul továbbélő férfi és a kedves család boldogságát azonban egy idő múlva megzavarja a férfi igazi édesanyjának megjelenése. Anya és fiú egymásra ismernek, a boldogság már-már a szégyen és kétségbeesés örvényébe zuhan, amikor végül az író leleménye mindent jóra fordít: a két anyának meghagyja a fiút, feleségnek a férjet s legfőképpen a gyermeknek az apát...

A témából egy sötét végzettragédia körvonalai is kibontakozhatnak, de könnyen megtörténhetik, hogy a tragikusra hangolt szerep kémikus hatást vált ki. Bónyi Adorján el tudta kerülni ezt a veszedelmet, feladatát megvalósítania azonban nem sikerült. A darab tragikuma csak látszatos. A cselekmény káprázatos gyorsan pereg, az érzelmes és derűs jelenetek sodrában a szemlélő szinte kontrolálni se tudja az eseményeket s végül is éppen abból világosodik ki a darab főhibája, hogy túlságosan ügyesen van megcsinálva.

Az életbeli és művészi igazság sohasem fedi egymást teljesen. Megtörténhetett s orvosilag meg is magyarázható az ál-Benedek Péter esete a gránátnyomással, de sohasem történhetik meg a „többi“, amit pedig a szerző elhithetni próbál. A darab körülbelül ugyanazokat a szuppozíciókat követeli a szemlélőtől, mint népszínmű elődje, az „Obsitos“. El kell fogadnunk, hogy az „elcserélt ember“ tökéletesen elvesztette emlékezőképességét, elfelejtett beszélni, elfelejtette múltját, családját — s mindezt újból meg kellett tanulnia. El kell fogadnunk, hogy az igazi édesanya megjelenésekor — a gyermeki ösztön csoda-

tévő hatásaképpen — egyszerre visszatér emlékezőtehetsége s amnéziája elmúlik» el kell fogadnunk» bár nem minden skrupulus nélkül tesszük ezt. A véletlen túlnagy szerepén sem szabad fönnakadnunk. Fogadjuk el tehát azt is» hogy a gránátrobbanáskor az egész ütegből csak hősünk és tisztiszolgája maradt életben. De még ez sem elég. El kell fogadnunk azt is, hogy az „igazi“ édesanya felismeri a hősben „igazi“ fiát» míg a másik anya — aki pedig a másik fiúnak ugyancsak „igazi“ édesanyja — hasonló anyai ösztönnel nem ismeri fel benne nem igazi fiát. A feleség sem ismeri fel az erősen megváltozott természetű férjét, a szerető sem ismeri fel a tévedést, a nagybácsi sem, a rokonság sem, senki, senki... Szerző először csak egyetlen embernek, a hősnek amnéziájáról akart bennünket meggyőzni s lám, a végén az összes szereplők emlékezeti gyöngeségét el kell fogadnunk. Ha elfogadjuk, a dráma tökéletes. Csak az a baj, hogy nincs az a naiv lélek, aki rá ne jönne könnyűszerrel, hogy miért nem tudnak, helyesebben szólva: miért nem akarnak ezek a szereplők ráismerni az elcserélt emberre?

A darab egyébiránt a színpadi kísérletezésnek valóságos fizikai eszközül szolgált. A III. felvonást ugyanis időközben kiigazították, zárójelenetét elcserélték, s a darab, előadásainak nagyobb felében, már javított kiadásban jelent meg. A változtatás jótékonyan hatott, a cselekményt megnyugtató drámai megoldáshoz juttatta.

A MESÉVEL SZEMBEN hasonló teljes kapitulációt követel a közönségtől Szép Ernő „Aranyóra“ c. darabja is.

Bogdánnak, a derék aranyozómasternek, két kincse van: a leánya és az aranyórája. Aranyóráját egy vigyázatlan pillanatban elemeli egy facér óráslegény, akiről később kiderül, hogy éppen leányának, a kis Jucinak lovagja. A Molnár Ferenc Liliomjának rokonságából való lovag úgy akarja bűnét jóvátenni, hogy az eladott aranyóra helyett egy másikat rabol. A becsületes apa azonban nem fogadja el e kárpótlást, az órát, mint talált jószágot a rendőrségre viszi s akarata ellenére is fegyházba juttatja a megtévedt fiatalembert. A fiú a fegyházban végleg elzúllik. Az aranyóra útja azonban visszakanyarodik az apához. Juci, egy másik lovagja közvetítésével, megismerkedik egy vidéki kupeccel, történetesen azzal, aki annakidején megvette az igazi aranyórát. Itt az alkalom, hogy visszaszerezze. De az órának nagy ára van. Juci elbukik, ám haldokló apjának utolsó tekintete boldogan pihenhet meg egy percre a megkerült aranyórán...

Nagy gonddal kidolgozott darab, — éppen olyan, mint egy aranyóra. Olyan érzékeny. A legelső közelebbi érintésre elromlik, megáll a szerkezete...

Ennek a darabnak sincs nagyobb hibája, mint az előbbinek. Éppen hogy túlságosan sokat kell elhinnünk a szerzőnek. Szemet kell hánynunk Bogdán együgyűsége fölött, amikor Béla, a Liliom „meglép“ az órával. Később már teljes vakságát is el kell fogadnunk. Mert másképp ugyan meg nem magyarázható az a különös helyzet, hogy az apa, miután lánya első gavallérja jeles fegyháztölteléknek bizonyult, a második, a „vőlegény“ iránt oly föltétlen bizalommal viseltetik. Csodálatos, hogy ennek a ritkabecsületeségű emberek nem jut

eszébe megismerkedni azzal a titokzatos vőlegénnyel, aki szegény virágáros leányát pénzeli, elegánsan öltözteti s végül a lókupec zsák-mányává teszi! Ám a romlatlan kislány viselkedése sem egészen érthető. Juci nagyon jól ismeri apja kényes becsületérzését, amikor tehát az elé a dilemma elé kerül, hogy az aranyórát vagy pedig saját becsületét áldozza-e fel, a jellemeiből az következne, hogy az utóbbinak megőrzésével örvendeztesse meg haldokló édesapját... A mese tehát éppen az ellenkező irányba konkludál, mint amerre tendál. A derék Bogdán folyton azt prédikálja, hogy „becsületesnek kell lenni“, a tényekből pedig kiábrándító cáfolatként az a tanulság cseng ki, hogy rosszak az emberek, csak bűnnel, gyalázzal lehet célt érni, becsületességgel nem lehet semmire menni. Míg Szép Ernő másik újdonsága, az „Azra“ egy három felvonásra nyújtott s túlédésített lírai vers hosszadalmasságával fásaszt, addig az „Aranyóra“ teljesen epikus felépítést mutat. Kép képet követ, a mese mozaikszerűen bontakozik ki.

Szép Ernő minden írásában különös vegyülékét találjuk a tiszta költőiségnek és olcsó ponyvának. A költői kifejezés eszközei kopott, vásári romantikával, talmi csillogással cifrázva jelennek meg. Az „Aranyóra“ e tekintetben jellemző alkotása. A darab meséje és hangja olyanféle párhuzamban folyik, mintha egy verseskönyv és egy szerelmi levelező sorait felváltva olvasgatnák.

Míg a Feketeszarú cseresznye, Az elcserélt ember és az Aranyóra szerzői írói szándékuk emelkedettségében találkoznak, addig az alábbi három vígjáték külön-külön típust képvisel.

Békeffy Lászlónak „A bécsi menyasszony“ c. vígjátéka a kitűnő konferenciának irodalmi elkalandozása a legelőkelőbb magyar játékszínbe, a Nemzeti Színházba. Békeffynek talán legtöbb írói becsvágygal készült munkája, de így sem több, mint a színi hatás primitív eszközeire épített, kizárólag a mulattatást szolgáló bohózat, amelynek szellemesebb részei sem igen emelkednek felül azokon a bohózati mutatványokon, hogy a fiatal férj ismételtlen felesége kalapskatulyájába ül s annak drága bécsi kalapjait összetöri... Kabarészínpadjaink jobban oltalmazták volna a darab jelentéktelenségét.

A Belvárosi Színháznak még mindig friss újdonsága Halász Imre vígjátéka: „Meddig fogsz szeretni?“

A cím refrénszerű ismétlődése tagolja a darabot s fejti ki bonyolalmát. András, a költő, két esztendőben határozza meg a boldog házasélet maximális időtartamát. Ennyi időre feleségül is veszi Gittát, a primadonnát, miután egy a válás céljára felhasználható ál-szerelmes levéllel előre biztosította szabadulását. Letelik a két év, András válni akar s a néző előre látja, hogy nem fog tudni elválni. Nem, mert Gitta egy másik ál-szerelmes levéllel fölkelte férje féltékenységét. András nem tudja elviselni a gondolatot, hogy felesége őt megcsalta és férji hiúságból most már egész életére magához láncolja Gittát, annál is inkább, mert végül kiderül, hogy féltékenységének nem volt semmi alapja. Legfeljebb lesz... De ez már a darabon kívül esik. Nem valami különös vígjáték-mese. Nem is annyira hálás téma, mint inkább ügyesen összeállított színpadi recept. Próbaházasság, féltékenységgel felébresztett szerelem, a női ravaszság diadalmaskodása a férfiúi hiúsá-

gon — az újabb vígjátékokban mind gyakrabban felbukkanó vagy kizárólag uralkodó motívumok. De a fiatal szerző oly rendkívüli színpadi ügyességgel és hatásosan találja fel mindezt, hogy az ember szívesen félreteszi komoly kifogásait, annál is inkább, mivel nyilvánvaló, hogy szerző legfőbb célja a közönség kellemes elszórakoztatása egy estén, — minden irodalmi igényesség nélkül. A kritikus pedig nem hozakodhatok elő értékmérő műszereivel, ha az író eleve lemond azokról. A darab sikert aratott s ha külföldre viszik, rendeltetését be is tetőzi.

Bibó Lajos egy sötétónusú parasztdrámával, „A juss“-sal, és egy történelmi drámával, „Báthory Zsigmond“-dal szerepelt eddig a színpadon. A Kamara-Színház mostani újdonsága, „A csodadoktor“ az író első vígjátéka.

Az öreg Olasz Pál, lezüllött úrfajta komájával, Döngicsérel együtt folytatja a kuruzslói praxist. A „rebdelést“ hirtelen megzavarja fiának, a képzett, fiatal orvosnak váratlan hazaérkezése. Az orvos elhatározza, hogy fölveszi a harcot vajákos apjával, ám a harcban alulmarad. A falusi népnek nem kell az orvos tudománya, ha mindjárt ingyen méri is, a varázserővel bíró s nyelvüket értő „csodadoktor“-ban van csak bizalmuk. Kis idő múlva azonban megváltozik a helyzet. Az orvos ingyenrendelője hirtelen föllendül, nagy számban jönnek a betegek, — az apa látszólag elvesztette a játszmát. De csakhamar kiderül, hogy az öreg furfangja, — na, meg az orvosba szerelmes kis keresztleány közbenjárása — juttatta beteghez az orvost. Az emberek csak azért szoknak hozzá, mert az öreg azzal áztatja őket, hogy átadta gyógyító tudományát és titkát a fiának és most ketten, együtt gyógyítanak. Az „önkéntes adományokat“ pedig, amelyek kötelezők, most is épp úgy behajtja a „klienseken“, mint annak előtte. Amint a fiú a helyzet nyitjára jön, sietve készül vissza Pestre. Otthagyja javíthatatlan kuruzsló apját, de magával viszi — éppen ennek a minden hájjal megkent, alapjában mégis vajszívű apának segítségével — szerelmesét, a kis keresztleányt.

A képzett orvos és az öreg vajákos alakjában voltaképpen a város és a falu ősi ellentéte személyesül meg finoman aláfestett szatirikus rajzban. Bibó nagy fajszeretete, a népi alakok szíwel-lélelkekkel megformált figurái eleve tiltakoznak minden olyan beállítás ellen, mintha darabjának alapmotívuma a falusi nép babonás, felháborító ostobasága lenne. A babona-motívum kétségtelenül közrejátszik a népi szereplőknél is, de Bibó kitűnő szatirikus érzékkel ezt nem bennük, hanem egy városi úridámában élezi ki. A második felvonásban ugyanis megjelenik a csodadoktornál a fiú pesti professzorának felesége, aki meddősege ellen szintén az öreg kuruzslótól vár segítséget. Az író reflektora itt határozottan rávilágít vígjátéka alapeszméjére, hogy t. i. a tiszta kultúrát megszemélyesítő fiatal orvosnak nem annyira az emberi bomltsággal, mint inkább egyik oldalon évszázados előítéletekkel, másik oldalon pedig a járvány gyanánt elharapózó tömeghisztériával kell megküzdenie. E szociális vonatkozások azonban korántsem ütözkönek ki ennyire élesen. Az író eléggé nem méltányolható művészi érzékkel óvakodott tendenciát vinni a darabba. Mindent kertült, ami a darabot vígjátéki derűjéből kisiklatná. Magában a csodadoktor

figurájában is inkább a furfangos, a maga tudományára büszke, rátarti parasztot, mint a misztifikáló kuruzslót hangsúlyozta ki. Éppen ezért a végkifejlésben nem annyira a babonának a kultúra fölé kerekedését kell látnunk, mint inkább csak a magyar paraszt ravasz bölcseségének diadalmaskodását a jószándékú, de a falusi életet nem ismerő, a népi lélekkel nem számoló, tehát elhibázott kulturális törekvéseken. Belső egysége, képeinek reális és művészi igazsága, nyelvének ízes magyarsága méltóképpen illeszti ezt a vidám, verőfényes, csupa derűt és jókedvet árasztó idillikus vígjátékot nemcsak az utóbbi éveknek, de az egész magyar népies színirodalomnak legjáva termése közé.

Ha a színész alkotása nem vész el a perccel, melyben leveti álarcát, úgy az ismertett művek szereplői közül Gózon Gyula, Dayka Margit, Rózsahegy Kálmán, Sugár Károly és Somogyi Erzsí alakítása a napi sikereken túl is érték marad.

BISZTRAY GYULA